Konsumentverkets författningssamling

ISSN 0347-804 1

KOVFS 1993: 9
Utkom från trycket den 22 december 1993

Konsumentverkets föreskrifter om leksakers säkerhet;

beslutade den 21 oktober 1993.

Konsumentverket föreskriver' följande med stöd av 2 och 3 §§ föordningen (1993: 97 1) om leksakers säkerhet.

1 § Dessa föreskrifter meddelas för att Sverige skall uppfylla sina förpliktelser enligt avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES).

Föreskrifternas tillämpningsområde

2 § Föreskrifterna tillämpas på sådana leksaker som avses i 2 § lagen (1992: 1327) om leksakers säkerhet.

Lagen, forordningen och dessa föreskrifter om leksakers säkerhet gäller inte varor som anges i bilaga 1 till föreskrifterna.

Krav på leksaker

3 § En näringsidkare får tillhandahålla en leksak bara om den uppfyller de krav som anges i 4– 12 §§ i dessa föreskrifter.

Förutom dessa föreskrifter gäller de strängare regler som kan finnas i annan författning i fråga om leksaker som innehåller farliga ämnen. Sådana bestämmelser finns i lagen (1985:426) om kemiska produkter, i vissa regeringsförordningar och i vissa av Kemikalieinspektionens föreskrifter.

Skydd för hälsa och säkerhet

4 § En leksak

1. får inte vara utformad så att den innebär risk for användarens eller någon annan persons säkerhet och hälsa när den används på avsett eller förutsebart sätt med tanke på barns normala beteende.

2. skall uppfylla de väsentliga säkerhetskrav som anges i bilaga 2 till dessa föreskrifter med beaktande av den förutsebara och normala tidsperiod den kommer att användas.

1 Jfr EES-avtalet bilaga II avsnitt XXIII och rådets direktiv 88/378/EEG (EGT nr. L 187, 16.7.1988, s. 1).

5 § En leksak skall förutsättas uppfylla de väsentliga säkerhetskraven, om den utformas i överensstämmelse med de harmoniserade standarder som anges i bilaga 3 till dessa föreskrifter.

Överensstämmer leksaken inte alls eller endast delvis med sådana standarder eller saknas standarder skall leksaken förutsättas uppfylla kraven enligt första stycket, om leksaken utformas i överensstämmelse med en godkänd leksaksprototyp enligt det forfarande som beskrivs i 9 §

Märkning

6 § En leksak skall vara försedd med ett sådant EG-märke som avses i lagen (1992: 1534) om EG-märket.

Leksaken får förses med EG-märket endast om den är utformad i överensstämmelse med en standard eller med en godkänd prototyp enligt 5 §

7 § EG-märket och tillverkarens varumärke eller annat kännetecken samt uppgift om adressen till tillverkaren, till dennes behöriga representant eller till importören inom EES skall sitta fast på leksaken eller på förpackningen och vara väl synliga, lätta att läsa och outplånliga.

När det gäller små leksaker och leksaker som består av små delar får dessa upplysningar på samma sätt lämnas på förpackningen, på en etikett eller i någon annan trycksak. Om upplysningarna inte sitter fast på leksaken skall konsumenten uppmärksammas på att det är lämpligt att spara dem.

Upplysningarna får förkortas, om det trots förkortningen går att identifiera tillverkaren, dennes behöriga representant eller importören inom EES.

Om det finns särskilda skäl, kan Konsumentverket medge undantag från kravet i första stycket.

Säkerhetsinformation m. m.

8 § Om det finns risk för personskador vid användning av en leksak, skall den åtföljas av lämpliga och lättlästa upplysningar på svenska om vilka förebyggande säkerhetsåtgärder som behöver vidtas.

Den typ av säkerhetsinformation och information om försiktighetsåtgärder som särskilt skall anges finns i bilaga 4 till dessa föreskrifter.

Typkontroll

9 § För att säkerställa att en leksaksprototyp som inte överensstämmer med en harmoniserad standard uppfyller de väsentliga säkerhetskraven enligt bilaga 2, skall en EG-typkontroll genomföras enligt bilaga 5. Kontrollen skall genomföras av ett organ som anmälts (anmält organ) för sådana uppgifter enligt 3 § lagen (1992: 1119) om teknisk kontroll.

10 § Beträffande leksaker som är tillverkade enligt de standarder som omnämns i 5 § första stycket skall tillverkaren eller dennes behöriga representant eller importören inom EES hålla följande upplysningar och handlingar tillgängliga för kontroll.

1. En beskrivning av de hjälpmedel som tillverkaren använder, t. ex. en provningsrapport eller en teknisk dossier, för att säkerställa att produktionen överensstämmer med standarderna.

2. 1 förekommande fall en beskrivning av det slag som anges i 1. för att säkerställa att produktionen överensstämmer med ett EG-typkontrollintyg samt kopior av de dokument som tillverkaren har överlämnat till det anmälda organet och en beskrivning av hur tillverkaren säkerställer att hans produkter överensstämmer med den godkända leksaksprototypen.

3. Adresserna till tillverknings- och lagerlokalerna.

4. Detaljerad information om produkternas utformning och tillverkningen av dem.

11 § Beträffande leksaker som inte alls eller endast delvis är tillverkade enligt standarder skall tillverkaren eller dennes behöriga representant eller importören inom EES hålla följande upplysningar och handlingar tillgängliga for kontroll.

1. En detaljerad beskrivning av tillverkningen.

2. En beskrivning av de hjälpmedel som tillverkaren använder, t. ex. en provningsrapport eller en teknisk dossier, för att säkerställa att hans produkter överensstämmer med den godkända leksaksprototypen.

3. Adresserna till tillverknings- och lagerlokalerna.

4. Kopior av de dokument som tillverkaren har överlämnat till det anmälda organet.

5. Typkontrollintyget for provexemplaret eller en vidimerad kopia av intyget.

Bestämmelser i annat land

12 § I stället för 9–11 §§ får tillämpas motsvarande bestämmelser i annat land inom EES, som överför rådets direktiv 88/378/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om leksakers säkerhet.

Produktsäkerhetslagens tillämplighet

13 § Produktsäkerhetslagen (1988: 1604) skall tillämpas på leksaker som kan medföra risk for personskada, även om leksakerna uppfyller kraven enligt dessa föreskrifter.

Produkter som inte betraktas som leksaker

1. Juldekorationer
2. Detaljerade och skalenliga modeller för vuxna samlare
3. Utrustning avsedd att användas kollektivt på lekplatser
4. Sportutrustning
5. Utrustning för vattensport avsedd att användas på djupt vatten
6. Dockor i folkdräkt och prydnadsdockor samt andra liknande artiklar avsedda för vuxna samlare
7. "Professionella" leksaker installerade på offentliga platser (affärscentra, stationer etc.)
8. Pussel med mer än 500 bitar eller utan bild, avsedda för specialister
9. Luftgevär och luftpistoler
10. Fyrverkerier, inklusive slagtändsats
11. Slungor och slangbågar
12. Pilkastningssatser (satser av pilar med metallspetsar)
13. Elektriska ugnar, strykjärn eller andra specialiserade produkter som drivs med en märkspänning som överstiger 24 volt
14. Produkter som innehåller värmekällor och som är avsedda att användas i undervisningssammanhang under tillsyn av en vuxen
15. Fordon med forbränningsmotor
16. Leksaksångmaskiner
17. Cyklar avsedda för idrottsutövning eller för framförande på allmän väg
18. Videoleksaker som kan kopplas till en videoskärm som drivs med en märkspänning som överstiger 24 volt
19. Tröstnappar för småbarn
20. Trogna kopior av skjutvapen
21. Bijouterier för barn

Slagtändsatser enligt 10. som särskilt är avsedda att användas i leksaker betraktas dock som leksaker.

Väsentliga säkerhetskrav för leksaker

1. Allmänna principer

A. 1 enlighet med kraven i 4 § i dessa föreskrifter ska11 såväl användare av leksaker som annan person skyddas mot hälso- och säkerhetsrisker som uppstår när leksaker används på avsett sätt eller på sätt som kunnat förutses med hänsyn till barns normala beteende. Det rör sig om risker

- som har samband med leksakers utformning, konstruktion, sammansättning och innehåll,
- som är förenade med leksakers användning och som inte helt kan undanröjas genom ändrad konstruktion, sammansättning och innehåll utan att funktionen hos leksaken förändras eller den berövas sina viktigaste egenskaper.

B. Graden av risk som den som använder en leksak utsätter sig för skal1 stå i rimlig proportion till den förmåga att hantera risken som barnet eller den som ser till barnet har. Detta gäller särskilt för leksaker som på grund av sin funktion, storlek och särskilda egenskaper är avsedda för barn under 3 år.

För att denna princip skall kunna efterlevas måste det i tillämpliga fall särskilt anges

- en lägsta åldersgräns för den som använder leksaken och
- behovet av tillsyn av en annan person för att leksaken ska11 kunna användas säkert.

C. Etiketter som sätts på leksaken eller förpackningen samt medföljande bruksanvisning skall innehålla information som utförligt och effektivt uppmärksammar användaren eller tillsynshavaren på de risker som är förbundna med användning av leksaken samt hur dessa risker skall undvikas.

2. Särskilda risker

Fysikaliska och mekaniska egenskaper

A. Leksaker och dess beståndsdelar, liksom även fastanordningar när det gäller fast monterade leksaker, skall ha erforderlig mekanisk hållfasthet och, i förekommande fall, tillräcklig stabilitet for att tåla de påfrestningar som de utsätts för vid användning. De får inte brytas sönder eller deformeras så att det uppkommer risk för fysisk personskada.

B. Åtkomliga kanter, utskjutande partier, rep, snören, kablar, fastanordningar och liknande skall vara utformade och utförda på sådant sätt att risken för skador vid beröring skall vara nedbringad så långt det är möjligt.

C. Leksaker skall vara utformade och tillverkade på ett sådant sätt att risken för personskador när leksakens olika delar sätts i rörelse skall vara nedbringad till ett minimum.

D. Leksaker och deras beståndsdelar samt delar som kan tas loss från leksaker som uppenbarligen är avsedda för barn under 3 år skall ha sådana dimensioner att de inte kan sväljas eller inandas.

E. Leksaker och deras delar samt de forpackningar i vilka de saluförs till konsumenter får inte medfora risk för strypning eller kvävning.

F. Leksaker avsedda att användas på grunt vatten och för att hålla barn över vatten eller för att stödja dem skall vara utformade och tillverkade på sådant sätt att risken begränsas för att flytkraft och stöd för barnet går förlorad. Riskbegränsningen skall göras så långt det är möjligt med hänsyn till rekommenderat användningssätt.

G. Leksaker som det går att krypa in i och som därvid kan bilda ett slutet rum för användaren skall ha en utgång som användaren lätt kan öppna inifrån.

H. Leksaker med vars hjälp användaren kan förflytta sig skall i erforderlig utsträckning vara försedda med broms, anpassad till leksaken och till den rörelseenergi som leksaken utvecklar. Bromssystemet skall vara enkelt att använda och får inte medföra vare sig risk för användaren att kastas ur leksaken eller risk för skada på denne eller annan person.

I. Projektiler skall vara utformade och sammansatta så att risk för skada på användaren eller annan person kan undvikas. Den rörelseenergi som projektiler förmår utveckla när de skjuts ut från en leksak avsedd för sådan projektilutskjutning skall anpassas så att risk för personskada kan undvikas.

J. Leksaker som innehåller värmekällor skall vara utformade så att de förhindrar

- att den högsta temperaturen på åtkomliga ytor kan orsaka brännskador vid beröring,
- att ånga eller gas inne i leksaken uppnår sådan temperatur eller sådant tryck att ångan eller gasen kan vålla brännskada, skållning eller annan fysisk kroppsskada när ångan eller gasen släpps ut från leksaken på annat sätt än vad som är avsett.

Brännbarhet

A. Leksaker får inte utgöra eldfarliga inslag i barnets omgivning. De skall därför bestå av något av följande material.

1. Material som inte brinner under direkt inverkan av en öppen låga, gnista eller annan möjlig antändningskälla.
2. Material som inte är lättantändligt, vilket visar sig genom att lågan slocknar så snart som brandorsaken avlägsnas.

3. Material som, i de fall det antänds, brinner långsamt och med låga som sprids med låg hastighet.

4. Material som, oavsett leksakens kemiska sammansättning, behandlats så att förbränningsprocessen fördröjs.

Brännbara material får inte utgöra en antändningsrisk för andra material som ingår i leksaken.

B. Leksaker får inte innehålla ämnen eller preparat som kan bli antändliga efter det att oantändliga flyktiga beståndsdelar försvunnit.

C. Leksaker, med undantag för slagtändsatser som är särskilt avsedda att användas i leksaker, får inte vara explosiva eller innehålla beståndsdelar eller ämnen som kan explodera vid användning.

D. Leksaker får inte innehålla ämnen eller preparat som kan explodera när de blandas genom kemisk reaktion eller upphettning eller med oxiderande ämnen.

Leksaker får inte heller innehålla flyktiga ämnen som är antändliga i luft och därför riskerar att bilda antändliga eller explosiva gas- eller luftblandningar.

Kemiska egenskaper

A. Leksaker skall vara så utformade och tillverkade att de vid användning enligt 4 § i dessa föreskrifter inte medför hälso- eller skaderisk vid nedsväljning, inandning eller kontakt med hud, slemhinnor eller ögon.

B. Leksaker skall uppfylla kraven enligt bestämmelserna i gällande svensk lagstiftning om vissa produktkategorier samt om förbud, begränsad användning eller märkning av vissa farliga ämnen och preparat.

Elektriska egenskaper

A. Elektriska leksaker får inte drivas med en märkspänning som överstiger 24 volt. Ingen del av leksaken får ge en spänning över 24 volt.

B. Delar av leksaker som är eller kan komma i kontakt med en elektrisk strömkälla som kan orsaka elektriska stötar samt kablar eller ledningar genom vilka elektricitet leds till dessa delar skall vara väl isolerade och mekaniskt skyddade för att förhindra risk för sådana stötar.

C. Elektriska leksaker skall vara utformade och tillverkade på ett sätt som säkerställer att den högsta temperatur som direkt åtkomliga ytor kan komma upp till inte ger brännskador vid beröring.

Hygien

En leksak måste vara utformad så att den uppfyller krav på hygien och renlighet för att undvika infektion, sjukdom och smitta.

Radioaktivitet

Leksaker får inte innehålla radioaktiva delar eller ämnen i sådana former eller i sådana mängder att leksakerna kan vara skadliga för barns hälsa.

Standarder

SS-EN 71-1 Leksaker - Säkerhetsregler - Mekaniska och fysikaliska egenskaper
SS-EN 7 1-2 Leksaker - Säkerhetsregler - Brännbarhet
SS-EN 7 1-3 Leksaker - Säkerhetsregler - Migrering av vissa ämnen

Säkerhetsinformation och information om försiktighetsåtgärder vid användning

Leksaker skall åtföljas av lämplig och lättläst skriftlig information om hur användningsrisker av det slag som beskrivs i bilaga 2, punkt 2. kan undvikas eller minskas. För följande slag av leksaker är sådana upplysningar särskilt viktiga:

Leksaker som inte är avsedda för barn under 3 års ålder

Leksaker som kan vara farliga för barn under 3 års ålder skall vara försedda med varningstext, t. ex. "Varning! Inte lämplig för barn under 3 år", kompletterad med en kortfattad upplysning, som även kan finnas i bruksanvisningen, om vilka specifika risker som ligger till grund för denna begränsning.

Denna bestämmelse gäller inte leksaker som på grund av funktion, storlek, utmärkande drag, egenskaper eller andra viktigare omständigheter är uppenbart olämpliga för barn under 3 år.

Rutschbanor, hänggungor, romerska ringar, trapetser, rep och liknande leksaker monterade på ställningar

Dessa leksaker skall åtföljas av bruksanvisning som uppmärksammar användaren på att det är nödvändigt att regelbundet kontrollera och underhålla de viktigaste delarna (upphängnings- och fastanordningar, forankring i marken etc.). I bruksanvisningen skall understrykas att leksaker, om dessa kontroller inte utfors, kan förorsaka fallolyckor eller välta.

I bruksanvisningen skall anges hur leksaken skall monteras. Det skall också anges på vilket sätt fara för personskada kan uppstå, om monteringen inte utförs korrekt.

Funktionella leksaker

Med funktionella leksaker avses sådana leksaker som har samma funktion som apparater eller produkter avsedda för vuxna. Leksaken är i sådana fall ofta en skalenlig modell.

Funktionella leksaker eller deras emballage skall vara försedda med texten: "Varning! Skall användas under tillsyn av vuxen". Dessa leksaker skall dessutom åtföljas av bruksanvisning med information om leksakens funktionssätt och uppgift om vilka försiktighetsåtgärder som skall vidtas av användaren. Det skall också finnas upplysning om att underlåtenhet att iaktta dessa forsiktighetsåtgärder innebär att användaren utsätter sig för sådana skaderisker som är normalt forknippade med den apparat eller produkt leksaken efterliknar. Riskerna skall preciseras. Vidare skall anges att leksaken måste hållas utom räckhåll för mycket små barn.

Leksaker som innehåller farliga ämnen eller preparat. Kemiska leksaker

Utöver vad som anges i bilaga 2 under rubriken Kemiska egenskaper skall bruksanvisningar för leksaker som innehåller farliga ämnen eller preparat innehålla information om dessa ämnens farlighet samt om vilka försiktighetsåtgärder som skall vidtas för att undvika de risker som är förbundna med användningen av dem. Dessa risker skall kortfattat preciseras. Vidare skall anges vilka första-hjälpen-åtgärder som skall vidtas i händelse av allvarliga olycksfall i samband med användning av denna typ av leksaker. Slutligen skall påpekas att leksaken skall hållas utom räckhåll för mycket små barn.

Emballage till kemiska leksaker skall vara märkta med texten: "Varning! Endast för barn över . . år. Skall användas under tillsyn av vuxen". Åldern skall fastställas av tillverkaren.

Som kemiska leksaker räknas t.ex. kemisatser, lådor för inbakning av föremål i plast samt miniatyrverkstäder för keramik, emaljering och fotografering.

Rullbrädor och rullskridskor för barn

Om dessa produkter säljs som leksaker skall de vara försedda med texten: "Varning! Skall användas tillsammans med skyddsutrustning". Dessutom skall bruksanvisningen innehålla en erinran om att bruket av leksaken kräver stor skicklighet och att leksaken skall användas med försiktighet för att förhindra skador genom fall eller till följd av kollision mellan användaren och någon annan person. Vidare skall anvisningar lämnas rörande rekommenderad skyddsutrustning (hjälm, handskar? knäskydd, armbågsskydd etc.).

Vattenleksaker

Vattenleksaker avsedda att användas på grunt vatten enligt definitionen i bilaga 2, punkt 2, skall vara försedda med följande text: "Varning! Får endast användas i vatten där barnet bottnar samt under övervakning".

EG-typkontroll

Definition

En EG-typkontroll är ett förfarande genom vilket ett anmält organ fastställer och intygar att en leksaksprototyp uppfyller de väsentliga säkerhetskraven enligt bilaga 2.

Ansökan om typkontroll

Tillverkaren eller dennes behöriga representant eller importören inom EES skall inge en ansökan om EG-typkontroll till ett anmält organ.

Ansökan skall omfatta

- en beskrivning av leksaken,
- tillverkarens namn och adress eller namn och adress till dennes behöriga representant eller till importören inom EES och till platsen där leksaken tillverkas,
- fullständiga uppgifter om tillverkning och utformning.

Ansökan skall åtföljas av en prototyp av den leksak som skall tillverkas.

Utförande av typkontroll

Det anmälda organet skall utföra EG-typkontrollen på följande sätt.

1. Det skall granska dokumenten som den sökande givit in och fastställa om de kan godtas.

2. Det skall kontrollera att leksaken inte kan utgöra en risk för säkerhet eller hälsa enligt 4 § i dessa föreskrifter.

3. Det skall utföra de tillämpliga undersökningarna och proven. Därvid skall de harmoniserade standarder som anges i bilaga 3 i förekommande fall tillämpas för att kontrollera om prototypen uppfyller de väsentliga krav som omnämns i bilaga 2.

4. Det kan begära in ytterligare exemplar av prototypen.

Om prototypen uppfyller de väsentliga kraven enligt bilaga 2 skall det anmälda organet utfärda ett EG-typkontrollintyg som skall tillställas sökanden. Intyget skall innehålla undersökningsresultaten och alla de villkor som organet föreskrivit. Intyget skall åtföljas av beskrivningar och ritningar på den godkända leksaken.

Dessa föreskrifter träder i kraft samma dag som förordningen (1993: 971) om leksakers säkerhet träder i kraft. Konsumentverkets riktlinjer (KOVFS 1984: 1) för leksakers säkerhet upphör då att gälla.

AXEL EDLING

Stig Håkansson

Norstedts Tryckeri AB, Stockholm 1993